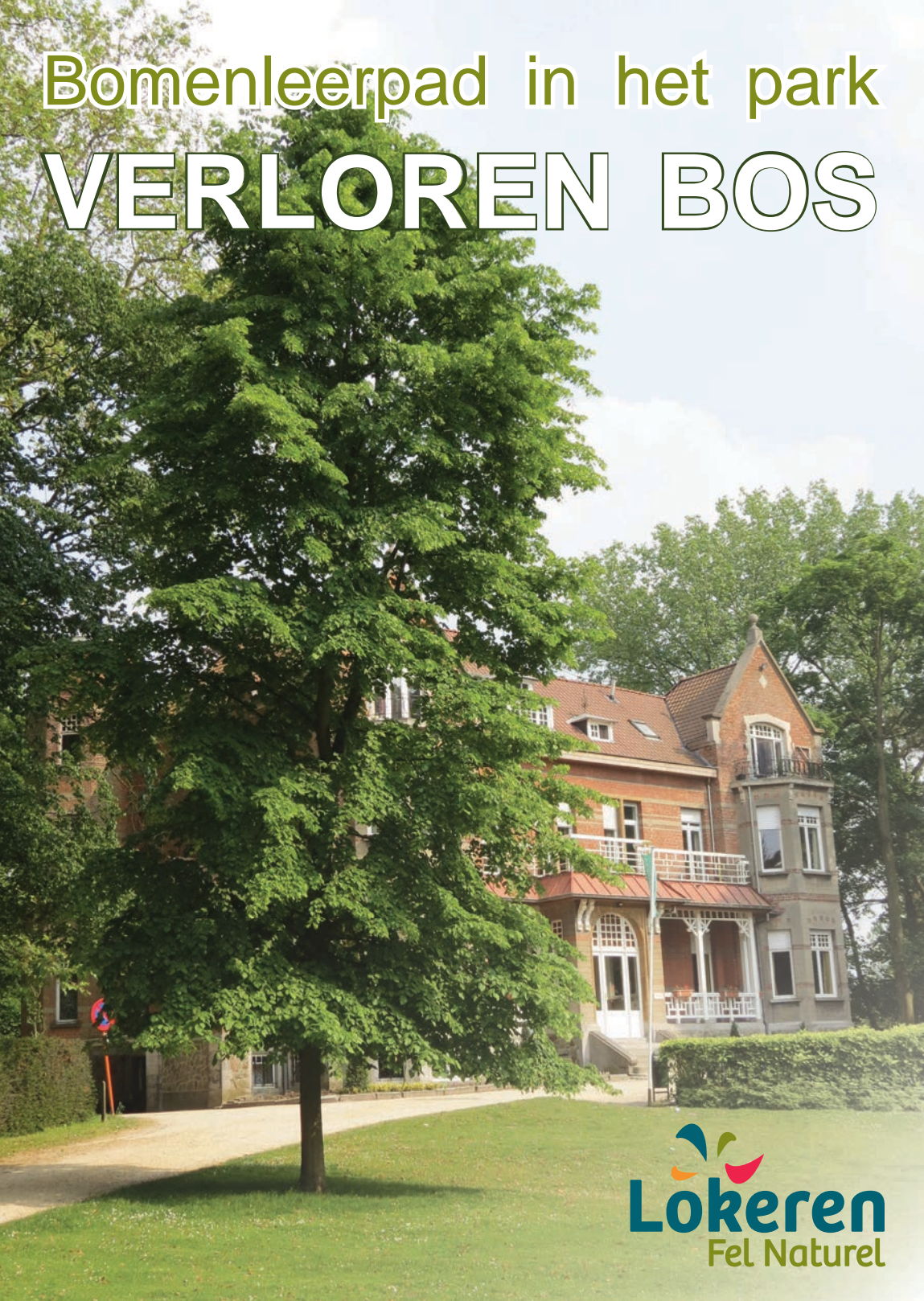

Bomenleerpad in het park **VERLOREN BOS**

Elke boom zijn verhaal...

Lokeren is rijk aan groen en aan parken. De stad wil de bomen in die parken-eens in de kijker zetten aan de hand van een bomenleerpad.

Omwille van de grote verscheidenheid aan boomsoorten is het park Verloren Bos daarvoor uitgekozen.

Bomen hebben vele functies :

- ze zuiveren onze levensnoodzakelijke lucht*
- ze maken een omgeving weer leefbaar en aantrekkelijk voor de mens*
- ze zijn een veilige thuis voor vogels en andere dieren*
- soms bepalen ze mee straatzichten, soms vormen ze samen bos of park, soms geven ze mee structuur aan het landschap*

U vindt in deze brochure per boomsoort informatie over de specifieke eigenschappen en over het gebruik bij aanplantingen. Bij sommige bomen zijn ook de toepassingen van het hout of de achterliggende symboliek beschreven.

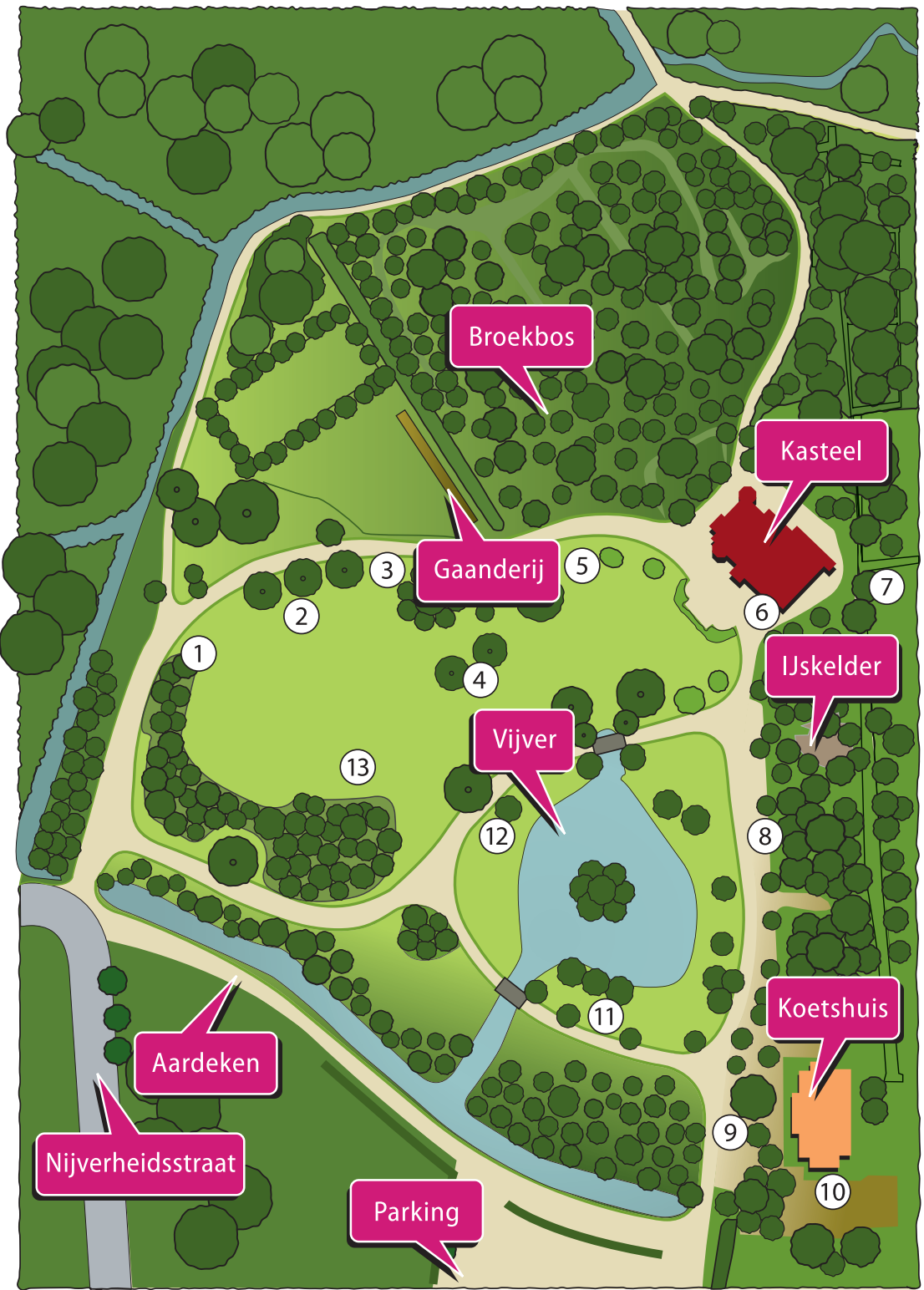
De stad Lokeren wenst u een mooie en leerrijke bomentocht !

Inhoudstafel:

1. Zomereik
2. Bruine beuk
3. Reuzenlevensboom
4. Haagbeuk
5. Linde
6. Iep
7. Populier
8. Grove den
9. Tamme kastanje
10. Esdoorn
11. Moerascipres
12. Treurwilg
13. Plataan

Colofon:

Teksten: Lode Debruyne
Foto's: André Verstraeten
Opmaak: Dienst Communicatie en Stads promotie,
Stad Lokeren
VU: Nina Van der Sypt, Groentemarkt 1, 9160 Lokeren,
2012

Broekbos

Kasteel

Gaanderij

Ijskelder

Vijver

Aardeken

Nijverheidsstraat

Parking

Koetshuis

1. ZOMEREIK

Eigenschappen:

Het gelobde blad is onmiskenbaar. De zomereik is herkenbaar aan de korte steeltjes aan het blad en de lange steeltjes aan de eikels. Merkwaardig is dat het bij de wintereik net omgekeerd is. Voor de verspreiding van de eikels spelen vogels, waaronder in het bijzonder de gaai, een belangrijke rol.

Veel eiken worden van nature 300 tot 400 jaar oud, een kleiner aantal haalt 500 jaar, maar er zijn eiken waarvan wordt aangenomen dat ze 700 tot 1200 jaar oud zijn.

Gebruik bij aanplantingen:

Afhankelijk van de standplaats worden vrijstaande eiken 15-25, soms 30-35 meter hoog. De kroon kan zeer breed uitgroeien, tot een koepel van 25 en soms 35-40 meter breed. Om die reden gebruikt men de soort op plaatsen waar voldoende groei-ruimte bestaat.

Gebruik van het hout:

Het hout van de eik vindt naast het gebruik als bouwhout (o.a. balken) ook zijn toepassing in parket, trappen en meubelhout. Hout van langstammige rechte bomen met weinig of geen fouten is ook geschikt als edelfineer. Door een fijn laagje van 1 mm van de stam af te snijden bekomt men sneetjes hout met een bepaald decoratief uitzicht. Dat dekfineer lijmt men op spaander- of vezelplaat. Zo wordt het zichtbaar op meubels, interieurinrichting,...

Symbolen, legenden:

De Germanen vereerden de eik als heilige boom van de dondergod Donar, ook wel van de oppergod Wodan. Aan de voet van heilige eiken vonden rituele bijeenkomsten plaats, werden doden begraven en offers gebracht. Ook verschillende andere volken, waaronder de Kelten, Grieken, Romeinen en Slaven, vereerden een met de eik verbonden dondergod. Dit had te maken met het gegeven dat eiken vaker en duidelijker zichtbaar worden getroffen door de bliksem.

2. BRUINE BEUK

Eigenschappen:

De bruine beuk is dé boom van het Engelse landschapspark. Hier staan er drie op een rij. Er staan nog andere verspreid in het kasteelpark. De bruine beuk komt van nature slechts op enkele plaatsen in Europa voor. Hij is dus geen door de mens geselecteerde cultuurvariëteit, maar een door de natuur ontstane variant.

De gewone beuk, met groene bladeren, is bij ons al heel lang aanwezig, maar van nature komt hij in het wild in hoger gelegen en kalkrijke gebieden voor.

Gebruik bij aanplantingen:

Het blad van de beuk blijft lang hangen in de winter. Dit kan bij schermgroen een gewild effect geven.

Door zijn zeer oppervlakkig wortelgestel zijn beuken zeer gevoelig voor

droogte. In zones met een wisselend grondwaterpeil zal zijn conditie verzwakken en zal hij vatbaar worden voor ziekte of sterfte. Zijn schors is dun waardoor hij gevoelig is voor schorsbrand als hij als solitair geplant wordt. Dat alles maakt hem een kwetsbare boomsoort met hoge eisen aan de standplaats. Beuken worden over het algemeen veel minder oud dan eiken.

Gebruik van het hout:

Zijn hout is glad en splintert niet. Het is geschikt voor onder andere speelgoed.

3. REUZENLEVENSBOM

Eigenschappen:

De reusachtige takken maken wortels wanneer ze de grond raken. De soort kan in zijn land van herkomst (westelijk Noord-Amerika) 60 m hoog worden. In het wild wortelen de takken van omgevallen bomen opnieuw. Hier merken we een uitstulpende groei waarbij de takken van de oorspronkelijke onderste takkrans zijn uitgegroeid tot een meerstammig exemplaar.

Gebruik van het hout:

Het hout gebruikt men onder andere voor een stijlvolle bekleding aan de onderkant van dakoversteken. Zeer licht, zeer gemakkelijke bewerkbaar, maar toch goed bestand tegen verrotting. Het hout kan goed tegen vocht.

Symbolen, legenden:

Indianen hebben van thujatronken kano's gemaakt en er totempalen uit gesneden.

4. HAAGBEUK

Eigenschappen:

De haagbeuk komt meestal als haag, soms ook als hoogstam voor. Als hoogstam is hij reeds van ver gemakkelijk herkenbaar aan de rechte opgaande takken, die een strak architecturale indruk geven.

Het is een belangrijke plant voor de meikever die er zich graag in verschuilt.

Gebruik bij aanplantingen:

De haagbeuk verdraagt snoeien zeer goed en is daardoor zeer geschikt als haagplant.

Een beukenhaag is iets anders dan een

haagbeukenhaag. De haagbeuk kan veel beter tegen wisselende waterstanden in tegenstelling tot de beuk. Waar een beukenhaag 's winters de verdorde bruine bladeren lang laat hangen, is de haagbeuk al vlug min of meer kaal.

Gebruik van het hout:

Het hout is ook bijzonder splijtvast. Het wordt bv. gebruikt voor hakblokken.

Het werd vroeger "ijzerhout" genoemd omdat het populair was als onderdeel van machines (tandwielen, assen, katrollen,...)

5. LINDE

Eigenschappen:

Dit relatief jong exemplaar heeft een mooie opgaande zuilvormige kroon, wat doet vermoeden dat het om een voor die verschijningsvorm gekweekte variëteit gaat. De grote bladeren zijn typisch voor de zomerlinde, ook wel grootbladige linde genoemd. De linde heeft een grote ecologische waarde als nectarproducent voor bijen.

Gebruik bij aanplantingen:

Voor gebruik als leiboom is de linde goed geschikt omdat de soort zich gemakkelijk laat snoeien. Vandaar de naam 'leilinde'.

Ook als klassieke knotboom kunnen ze goed gedijen. Een voorbeeld van laanbeplanting met knotbomen is te zien langs de Nijverheidsstraat. Bij veel lindesoorten wordt het loof 's zomers vaak belaagd door massa's bladluizen. Ze zuigen plantensappen uit het blad maar verbruiken niet alle suikers. Wat rest scheiden ze als een plakkerige vloeistof af: honingdauw. Opvallend is dat dit bij de zilverlinde en de krimlinde nauwelijks voorkomt.

Gebruik van het hout:

Lindehout is een houtsoort die zich zeer goed leent voor houtsnijwerk, draaiwerk en beeldhouwwerk, omdat het vrij zacht is.

Symbolen, legenden:

De lindeboom werd bij de Kelten en de Germanen gezien als heilige boom. Freya, de Noorse godin van de vruchtbaarheid, zou er zich in vestigen. De geest van de linde gold ook als beschermer voor huizen, bronnen en kerken.

Men gebruikt de linde vaak als herdenkingsboom.

6. IEP

Eigenschappen:

De iep is in het Waasland beter bekend onder de naam olm. Het blad heeft een dubbel gezaagde bladrand. De boom is herkenbaar aan de ongelijke bladvoet waarbij de twee helften van het blad niet op hetzelfde punt op de bladsteel samenkomen.

De iep is gevoelig voor de iepziekte, ontstaan aan het begin van de 20ste eeuw. De ziekte wordt veroorzaakt door een schimmel die wordt overgebracht door de iepenspintkever. De schimmel groeit in de houtvaten die langzaam verstopt raken. De sapsromen worden geblokkeerd en tenslotte verwelkt de plant.

Gebruik bij aanplantingen:

Tot een 10 tal jaar geleden werden geen iepen meer aangeplant. De laatste jaren kwamen gelukkig een aantal iepenvariëteiten op de markt waarop de ziekte geen vat heeft. De iep is daarmee helemaal terug van weggeweest. De aanplant van beide exemplaren aan het kasteel Verloren Bos is daar een voorbeeld van.

Symbolen, legenden:

Het is een typische boom van de Lage Landen. De naam van de West-Vlaamse stad Ieper zou hierop gebaseerd zijn. Daar staan oorspronkelijke exemplaren van de zeldzame 'steeliep' of 'fladderiep', een soort iep die altijd tegen de iepenziekte bestand is gebleven.

7. POPULIER

Eigenschappen:

De populier is een boom die nog steeds wordt aangeplant voor de houtproductie. Om die reden werd de soort veredeld tot variëteiten die snel groeien. Een populier is op relatief jonge leeftijd, na zo'n 20 jaar, al kaprijp. Dat betekent dat hij gebruikt kan worden in de houtnijverheid. Bedenk echter dat hij op een gunstige standplaats dan nog maar op een deel van zijn te halen leeftijd is gekomen.

Gebruik bij aanplantingen:

Populieren werden veel aangeplant om van het hout lucifers te maken. Die industrie is verwaarloosbaar geworden, maar het hout krijgt andere bestemmingen.

Men dacht vroeger verkeerd dat hij ook op zeer vochtige standplaatsen goed kon gedijen. De zieke of halfdode populieren in de natte delen van het bos bewijzen echter het tegendeel.

In het Waasland werd hij veel gebruikt in lijnbeplantingen, zo ontstond het typische landschap doorsneden door lange bomenrijen.

Gebruik van het hout:

Het hout wordt nu hoofdzakelijk gebruikt voor het maken van palletten, fruitkistjes, multiplex en papier.

8. GROVE DEN

Eigenschappen:

De lange naalden staan steeds per twee. Dat verschil met de 'spar' maakt de den onmiddellijk herkenbaar. Een ezelsbruggetje om dat te onthouden : dubbel voor den.

Kenmerkend is ook de vaak getorste stamtop met bruinrode kleur (vos-senkleur).

Gebruik bij aanplantingen:

De grove den heeft een penwortel. Dat is een hoofdwortel die verticaal in de diepte groeit. Hiermee kan hij water op grotere diepte ophalen. Om die reden leent die soort zich goed voor aanplant op droge zandbodems. Hier staat hij op een oude stuifduin. Die werd zo'n 10.000 jaar geleden gevormd door opgewaaid zand uit de toen grotendeels drooggevallen Durmevallei.

Gebruik van het hout :

Timmerhout van de grove den wordt 'grenen' genoemd. Bij naaldhoutsoorten bepaalt de afkomst voor een groot deel de sterkte van het hout. Hoe noordelijker de afkomst van het hout, hoe steviger het is. Een tragere diktegroei van de stam met smallere jaarringen geeft bij naaldhout sterker hout. Vandaar de term 'Noorse grenen' die op de kwaliteit wijst. Het hout werd vroeger in de Kempen voor het stutten van de gangen in de kolenmijnen gebruikt.

9. TAMME KASTANJE

Eigenschappen:

De vruchten van de tamme kastanje zijn eetbaar, maar daarvoor moet je de stekelige doosvrucht openmaken. Het spreekwoord "ruwe bolster, blanke pit" is hier letterlijk van toepassing.

Waarschijnlijk was de soort reeds aanwezig voor de Romeinen, toen die de kastanjes begonnen te verbouwen om hun legioenen van voedsel te voorzien. Je kunt de kastanjes roosteren maar ze ook koken en er zo kastanjepuree van maken. In vroegere tijden noemde men de vruchten

'aardappel van de armen'. Vooral na lange warme zomers is er een mooie oogst.

Gebruik bij aanplantingen:

De tamme kastanje leent zich goed voor hakhoutbeheer, waarbij men om de zoveel tijd (meestal 7 tot 10 jaar) het hout terug afzet kort bij de grond.

De soort gedijt goed in eerder zure grond en verdraagt zelfs geen kalkrijke grond.

Gebruik van het hout:

Het hout is duurzaam, dat betekent dat het goed bestand is tegen vocht. Daarom gebruikt men het hout veel voor palen in onder andere afsluitingen.

Symbolen, legenden:

Zijn naam heeft de tamme kastanje waarschijnlijk te danken aan de Griekse stad Kastanéia, een historische landstreek aan de kust van de Zwarte Zee, waar men hem op grote schaal cultiveerde. De Romeinen pasten de naam aan tot Castanea.

10. ESDOORN

Eigenschappen:

Opvallend zijn de 'helikoptervruchtjes', gevormd door de vleugels van de vruchtjes die steeds per twee aan één steeltje zitten. Zo kan de wind de vruchtjes een heel eind verderop meevoeren. Op plaatsen met een esdoorn in de buurt kan zo het typische beeld ontstaan met tientallen jonge zaadplantjes. Als pioniersplant kan de soort op die manier voor een spontane bebossing zorgen.

De esdoorn vormt een groot geslacht (Acer). Bijna alle soorten hebben in het voorjaar door de hoge worteldruk een sterke sapstroom, waardoor in deze tijd van het jaar wonden sterk kunnen bloeden. Snoeien is daar-

om beter in volle zomer wanneer de boom in blad staat en de bladeren de worteldruk kunnen opvangen.

Gebruik bij aanplantingen:

Het is verleidelijk om hem als taaie snelgroeier in te zetten om snel een schermeffect te bekomen, maar dat voordeel weegt maar weinig op tegen het intensief snoeiwerk dat na enkele jaren al nodig kan zijn.

Gebruik van het hout:

Uit de suikeressdoorn wordt een stroop gewonnen.

Symbolen, legenden:

Omwille van die economische waarde heeft Canada het blad van de esdoorn als symbool aangenomen en prijkt het op de nationale vlag.

11. MOERASCIPRES

Eigenschappen:

Typisch in zeer vochtige standplaatsen of aan de rand van een vijver zijn de knobbelvormige luchtwortels, die op 'knetjes' lijken. Omdat er in water minder zuurstof aanwezig is kunnen bomen die met hun voeten in het water staan moeilijker voldoende zuurstof opnemen. De moerascipres heeft zich hieraan aangepast en haalt met die bovengrondse ademwortels (zie inzetfoto) zuurstof uit de lucht.

Ook opmerkelijk is dat de moerascipres en ook de lork hun naalden in de winter verliezen, terwijl de andere naaldboomsoorten die behouden.

Gebruik bij aanplantingen:

De boom werd vroeger vaak aangeplant langs de rand van kasteelvijvers. De fijne, zachte en frisse blaadjes en de roestkleurige herfsttooi viel bij kasteelheren blijkbaar in de smaak.

Symbolen, legenden:

De moerascipres kan uitzonderlijk oud worden: in Mexico staat een exemplaar met een stamomtrek van meer dan 50 meter ! Daarmee is hij de dikste gekende boom op aarde. Zijn leeftijd wordt op minstens 2000 jaar geschat.

12. TREURWILG

Eigenschappen:

De treurwilg behoort tot de familie van de wilgen, maar is een speciale variëteit "pendula", die zijn takken als een slinger of pendel (vandaar de naam) laat hangen. Vanop afstand geeft dit een watervalachtig silhouet. Zoals alle andere wilgen is de soort een grote bron van nectar en stuifmeel voor insecten. Voor bijen is dit een aantrekkelijke boomsoort.

Gebruik bij aanplantingen:

Naast het veelvuldig voorkomen langs grote vijverpartijen, plant men die boom nogal eens aan op een kerkhof.

Symbolen, legenden:

De treurwilg is steeds verbonden geweest met treurnis en rouw. Reeds bij de Germanen was de boom het symbool van de dood.

13. PLATAAN

Eigenschappen:

Deze plataan is tot een monumentaal exemplaar kunnen uitgroeien. Zo zie je waarom hij vooral in het zuiden als gedroomde schaduwboom geliefd is.

Typisch is de schors die bedekt lijkt met puzzelachtige plakjes hout die afschilferen. Zo lijkt het alsof de boom vervelt.

Gebruik bij aanplantingen:

Ook bij ons is hij populair, vooral in stedelijk milieu, omdat hij droogtebestendig is, op rotsachtige bodem kan groeien, luchtvervuiling verdraagt en zich gemakkelijk laat insnoeien. Op de markt te Lokeren kun je die gekandelaberde bomen zien. Dat zijn op knotjes gesnoeide bomen.

De gewone plataan kan ongeveer 35 meter hoog worden en 300 – 500 jaar oud.

14. Wetenschappelijke benaming van de bomen

1.	Zomereik	<i>Quercus robur</i>
2.	Bruine beuk	<i>Fagus sylvatica</i> 'Purpurea'
3.	Reuzenlevensboom	<i>Thuja plicata</i>
4.	Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>
5.	Linde	<i>Tilia spec.</i>
6.	Iep	<i>Ulmus</i> 'columella'
7.	Populier	<i>Populus spec.</i>
8.	Grove den	<i>Pinus sylvestris</i>
9.	Tamme kastanje	<i>Castanea sativa</i>
10.	Esdoorn	<i>Acer spec.</i>
11.	Moerascipres	<i>Taxodium distichum</i>
12.	Treurwilg	<i>Salix vitellina</i> var. <i>pendula</i>
13.	Plataan	<i>Platanus acerifolia</i>

